

STØDIG KAR styrer Norsk Energi

Når Norsk Energi i år feirer 100-årsjubileum, kan skipperen på skuta, Jon Tveiten, skilte med 30 år i foreningen, sine unge 51 år til tross. Og er det opp til han, vil han forbli på post til han blir pensjonist. – Flere av dem som har sluttet her har angret, det er ikke noen vits i at jeg prøver meg på det da. Jeg blir her så lenge de ansatte vil ha meg - det er en ambisjon, sier han.

Tekst og foto: Sissel Graver

Og når vi treffer ham på hans kontor forstår vi at han gjør det han kan for å stå distansen:

– Jeg er jeg litt ør for jeg har akkurat vært nede og staka litt. Vi har en stakemaskin i kjelleren hvor noen av oss tar et tak før lunsj for å komme i bedre form, sier han – tre dager før han skal gå det sju mil lange skiløpet Marcialonga i Italia.

– Det er ikke så imponerende, jeg tar det med ro og deltar for å ha det moro med familie, venner og kolleger. Jeg tror nesten alle kunne klart å gjennomføre det rennet – selv mine brødre på over 70 pleier å slå meg. Men jeg håper at jeg unngår å havne på resultatlistene i DN, humrer han.

– Har du aldri vært opptatt av å konkurrere?

– Eg kjem frå Morgedal da - skisportens vugge, sier Tveiten. Og som morgedøler flest har jeg gått mye på ski i min oppvekst. Jeg ble kretsmeister i langrenn i Vest-Telemark fem-seks ganger i ungdomsårene, og var på kretslaget i fotball i Telemark, så jeg var nok talentfull, men var ikke treningsvillig nok. Det var viktigere å ha det moro. Jeg var på byggedans og drakk og festa, og gikk på ski dagen etter. Og jeg var egentlig med i alle leire; sang i kor, var med i kristne ungdomslag, og kjente folk fra alle samfunnslag. Liker det best sånn. Jeg har aldri satt folk i båser, det er stort sett greie folk over alt.

– Hvorfor valgte du å bli ingeniør?

– Det var kanskje litt tilfeldig - jeg visste ikke hva jeg skulle bli - men VVS-bransjen var noe jeg kjente endel til. Far var rørlegger og jeg var yngst av ni søsken; jeg har tre søstre og fem brødre. En bror overtok fars rørleggerfirma, mens fem av oss har gått på VVS-linjen på Oslo Tekniske høgskole (OTH). To startet eget rørleggerfirma og to ble rådgivere, - og vi har stort sett alle hatt lederroller på ulikt vis, det er vel noe som ligger i blodet.

– Og da jeg jobbet som rørlegger i alle ferier, fikk jeg jo erfaring med bransjen – det var mange som visste at jeg kom fra en rørleggerfamilie, det var kvalifikasjon god nok den gang.

Men det var ingen som pusset meg for at jeg skulle velge samme utdanning som mine brødre, – familien var kanskje heller litt oppgitt over at jeg valgte det samme. Jeg var imidlertid, som mange av mine venner, tidlig klar på at jeg ville flytte til Oslo, selv om jeg hele tiden har hatt sterke bånd til hjembygda. Jeg har fortsatt den samme kameratgjengen fra Morgedal her i byen som jeg hadde da jeg flyttet hit for 33 år siden.

Gift med firmenning

– Jeg giftet meg med min firmenning før jeg begynte i Norsk Energi, det kan du jo skrive. Hun kommer også fra Telemark og tippoldemoren hennes kom fra Morgedal. Vi fant det ut før vi

giftet oss, men var enige om at det var å anse som akseptabelt, og vi er fortsatt gift - jeg er en ganske stabil mann, humrer han. Og selv om Tveiten kanskje skulle ha ønsket det, er ingen av hans fire barn ingeniører. – De er opptatt av underholdning, teater og skolerevy, ei vil bli politi, og den yngste på 13 er veldig glad i fotball - han er mer seriøs enn jeg var - mer treningsvillig, og er på kretslaget i Oslo. På spørsmål om han spiller for Vålerenga, svarer Jon raskt; – Lyn – Lyn – Lyn. Stabæk ønsket å shoppe ham, men han sa nei, forteller Jon, tydelig fornøyd.

– Og selv om barna ikke er opptatt av ingeniørfag, har de arvet sangstemmen til foreldrene. – Mest fra kona, men de liker også å gjøgle litt – det har de nok fra meg.

– Hvorfor begynte du i Norsk Energi?

– Det var, som da jeg valgte VVS-linjen på OTH, litt tilfeldig. Mens jeg gikk det siste året, mistet vi læreren vår, og Kjelforeningen Norsk Energi, som foreningen het den gang, kom og overtok undervisningen. Både Sten Tore Bakken, Erling Bø, Einar Kjørschow og Morten Soma underviste oss. Vi lærte dermed mer om fjernvarme enn vi ellers ville ha gjort. Og

«Jeg søkte faktisk på en stilling som programleder i NRK Sport - tenkte at jeg var godt kvalifisert siden jeg kom fra Morgedal, men det skulle vise seg å ikke være nok – jeg fikk raskt avslag på min søknad.»

da det var behov for folk i foreningen, ble to av oss spurt om vi ville begynne der.

Og at Sten Tore Bakken, som ansatte Tveiten ikke angret på avgjørelsen, kom klart fram i et portrettintervju i tidsskriftet Norsk Energi i forbindelse med at han skulle bli pensjonist i fjor. Da sa Sten Tore:

«Jeg fikk praktisere mine teoretiske kunnskaper mot industrien og mot Oslo Lysverker (nå Hafslund), og underviste en periode i tillegg på Oslo tekniske skole. Jon Tveiten var da en av mine studenter, og hans store engasjement og kunnskap førte til at jeg ansatte ham i Kjelforeningen Norsk Energi bare 20 år gammel, i 1986. Og det er hyggelig at han i dag leder selskapet; det holder ikke bare å være flink teknisk, du må også kunne kommunisere med kundene på samme språk og lytte, og samtidig kunne fakturere».

– Sten Tore Bakken var en god læremester også når det gjaldt

«Å spare energi har vært den røde tråden i hele vår hundreårs historie.»

å omsette teorien i praksis, jeg var heldig å få jobbe med ham i 11 år. Da jeg begynte i 1986 hadde foreningen akkurat inngått avtale med Oslo Lysverker om å delta i fjernvarmeutbyggingen på Søndre Nordstrand, som viste seg å være starten på flere store utbyggingsprosjekter i hovedstaden, det var en veldig spennende periode.

Men litt ut på 90-tallet ble vi, som mange andre, rammet av de økonomiske nedgangstidene i Norge, og antall ansatte som på det meste var 110 sank til 50. Både offshoremarkedet og fjernvarmemarkedet ble kraftig redusert i denne fasen

– Jeg må medgi at jeg da en periode vurderte å gjøre noe helt annet, og søkte faktisk på en stilling som programleder i NRK Sport - tenkte at jeg var godt kvalifisert siden jeg kom fra Morgedal, men det skulle vise seg å ikke være nok – jeg fikk raskt avslag på min søknad. Jeg fortsatte å jobbe med oppdrag for fjernvarmebransjen i denne perioden, og var et år utleid til teknisk avdeling ved UiO. I 1997, da Bakken sluttet, ble jeg spurt om å være avdelingsleder – også det litt tilfeldig da alle avdelingslederne hadde sluttet.

Etableringen av Enova – et vendepunkt

– Aktivitetene innen fjernvarmebransjen tok seg kraftig opp etter at Enova ble etablert i 2001 for å bidra til omlegging av energibruk og energiproduksjon, og Enova støttet solid opp om fjernvarmeutbygging.

Alt er som nevnt litt tilfeldig, men noe av det viktigste jeg har gjort for Norsk Energi er å sørge for at vi lyktes så bra i fjernvarmesektoren, som hadde ligget nesten død i mange år. Norsk Energi hadde fortsatt det største kompetansemiljøet på fjernvarme. Vi fikk mange prosjekter og jeg har aldri jobbet så mye i mitt liv - hadde små unger, men det gikk jo fint - hadde nok ikke orket det nå.

Vi inngikk rammeavtale med BKK om fjernvarmeutbygging i Bergen - den var viktig, og Bergenskontoet vårt økte fra to til ti mann, deretter fikk vi utbyggingskontrakter i Stavanger og Kristiansand, og i alle disse prosjektene klarte vi å få sentrale roller - det er jeg litt stolt over. Det at avdelingen leverte bra resultater var nok også grunnen til at jeg ble spurt om å bli direktør i 2007.

– I tillegg til stå-på-vilje - hva kjennetegner deg som leder?

– Raus er vel et ord som blir brukt mye om meg, jeg liker å spandere og gi, men det er vel kanskje mer i privat sammenheng. Men jeg prøver å være raus mot de ansatte også – og med kunder, framfor å være kranglete og lage bråk om ting. Raushetstankegangen er vel noe som preger kulturen her, det er rom for å feile og jeg tror nok at folk føler det er takhøyde nok til at alle kan si det de mener. Jeg tror også det er en fordel at jeg som leder har faglig kompetanse og kan snakke fag med folk og at jeg trives med det. Skal du selge Norsk Energis produkter må du kunne faget, for kundene er fagfolk. Du blir lett avslørt hvis du ikke kan noe. Og jeg tror nok jeg er flink til å se helheten i prosjektene for å foreta en investeringsbeslutning – å sørge for å få frem alle elementene.

– Og du bryr deg om alle, ifølge dine kolleger.

– Jeg tenker på Norsk Energi hele døgnet. Det er noen du kanskje treffer oftere enn andre, og det er plutselig noen du

ikke har hatt kontakt med på lenge, men med våre noen og seksti ansatte er vi ikke flere enn at alle bør kunne bry seg om hverandre. Som direktør i Norsk Energi må du være akseptert av de ansatte – er du ikke det har du ikke sjans – det er de ansatte som sier opp direktøren i Norsk Energi, det er ikke nødvendigvis styret som gjør det. Det er egentlig de ansatte som bestemmer.

– Apropos organisasjonsform – hvilke konsekvenser har det at det at Norsk Energi er en forening?

– Det er jo veldig spesielt å være organisert som en forening - det kan høres litt rart ut, men for oss som jobber her så liker vi det veldig godt - vi må jo tenke som om det er vi som eier firmaet, det er ingen som tilfører kapital og det er ingen som skal ha noe utbytte fra oss. Så lenge det går bra har vi stor råderett over det vi skaper av verdier. Det er jo positivt på den måten at du nesten er eier av eget firma uten å satse penger. Norsk Energi er unik «bedrift» hvor du føler at du har stor medeierskap til bedriften. Jeg opplever alle ansatte som løsningsorienterte, selv i vanskelige tider føler de stor medansvarlighet for driften av Norsk Energi, de føler seg ikke bare ansatt - alle er på en måte partnere - for å bruke et moderne ord.

– Har det vært snakk om å endre på dette?

– Når du er forening så er det mange som tror at det er medlemmene som eier oss, men det er ikke riktig. Norsk Energi er til for formålet som er «effektiv, miljøvennlig og sikker bruk av energi hos våre kunder». Det er formålet som eier verdiene som er skapt. Hvis noen selger oss – går pengene til formålet. Dette har gitt en veldig stabilitet.

– Tror du Norsk Energi vil bestå som forening i nye 100 år?

– Neppe, hvor lenge foreningsformen vil bestå, vet vi ikke. Det er bla avhengig av de ansatte som jobber her, og vi må ha medlemsbedrifter som er interessert i at det finnes et fagmiljø innenfor termisk energisystemer - som har det som hovedfokus, og foreløpig er det det.

– Så AS har ikke vært vurdert?

Det er ikke noe alternativ. Men det er mange som er lignende organisert - som DnV GL, Sintef og Rambøll - som alle er stiftelser - Norsk Energi er i en bra divisjon.

«Vi synes det er uheldig at myndighetene legger opp til stadig mer bruk av elektrisitet til lavtempererte formål der det finnes mange andre muligheter.»

– Hvorfor være medlem av Norsk Energi?

– Det er egentlig for å støtte opp om at det skal være et kompetansemiljø innenfor damp, fjernvarme og termisk energisystem, at det finnes et spesialistfirma innenfor området varmegjenvinning og spillvarme, at det opprettholdes et sånt fagmiljø i Norge. Det skal ikke koste bedriften noe – medlemmene får tjenester rimeligere, reduserte kursavgifter, «råd og vink», medlemsbladet Norsk Energi m.m. Vi har imidlertid mistet mange medlemmer som følge av konjunkturedringer, som i treforedlingsindustrien. Vi har nå ca. 80 medlemmer.

– Hvordan lykkes dere i å ha riktig kompetanse i disse endringstider?

– Vi mister folk hvis det ikke er interessante oppdrag - folk er veldig faginteressert. Velger du å bli i Norsk Energi er du veldig fagorientert - det er ikke noe som er viktigere, det er faget som er drivkraften for folk. Det er mange som har vært ute og prøvd noe annet, men mange av dem har ønsket å komme tilbake. Da trenger ikke jeg prøve meg på det.

– Vi omstiller oss i takt med bransjene våre der vi har kjernekompetanse. Vi klarer fra tid til annen å gjøre noen nye løft også, som vi lyktes med i internasjonal avdeling i sin tid da Hans (Borchsenius) klarte å stake ut en retning og bygge det opp til noe. Vi er avhengig av ildsjeler på ulike områder som vil noe, som lykkes på ulike områder og vi har det på varmegjenvinning, bioenergi, varmepumper etc. - viktig å få det synliggjort utad. Vi trenger ikke mer enn en ildsjel per område, men uten en ildsjel går det ikke.

– Er det fortsatt termisk energi som er greia – og sånn vil det fortsatt være?

– Det er det, og det vil også være bærebjelken i fremtiden, selv om vi også er gode på energi generelt. Men i disse tider med stort påtrykk for bruk av direkte el til nesten alle formål, både i industrien og til oppvarming, er det utfordringer. Vi synes det er uheldig at myndighetene legger opp til stadig mer bruk av elektrisitet til lavtempererte formål der det finnes mange andre muligheter.

– Men så er det andre områder hvor det er en fordel at elprisene er lave nå, som for eksempel for smelteverkbransjen, som er en av våre viktigste kundegrupper. Og det er ikke noe nytt at noen bransjer går ned og noen opp, håpet er at nedgangen i offshorebransjen kan medføre økt aktivitet i landbasert industri, og kanskje innen områder vi allerede er gode på. Det kan også bety større muligheter for oss enn per i dag innen offshoresektoren - vi har ikke vært så store der til nå. De er nå mer opptatt av energisparing enn da de tjente mye penger. De trengte ikke bry seg så mye om energikostnader da - lave oljepriser kan sånn sett være en fordel når det gjelder å få energiledelsesprosjekter i offshore-sektoren.

– Vi søker nå å kapre større andeler i det markedet vi er. Vi

er ikke så mange, så det er ikke så mye som skal til for å sikre sysselsettingen og vil prøve å opprettholde det nivået vi har.

– Hva med transportbransjen som Enova nå også har ansvar for?

– Vi er litt inne der med energiledelse for fergeselskaper, for store transportselskaper og entreprenør-selskaper. Vi driver jo også med mye utslipp fra skorsteiner og forbrenningsanlegg som det er stort fokus på i dag, og vi ser på noen nye prosjekter innen veitransport og NOx-problematikk og miljøpåvirkning av transportsektoren.

– Dere har et homogent miljø – stort sett ingeniører – er det derfor dere har et så godt samhold?

– Jeg liker ingeniører bedre enn økonomer - sånn generelt - jeg synes ingeniører er et flott folkeferd. Det er greie og fornuftige folk som ikke gjør så mye styr ut av ting - og prøver å gjøre sitt beste hver dag. Det bør ikke være sånn at penger er livet alene. Vi er også opptatt av penger, men vi har mest fokus på faget, og vi tjener rimelig bra.

– På en annen side kan du også savne at vi skulle vært litt mer forretningsorientert. Det er mange eksempler på at våre konsulenter ikke har villet fakturere Hydro så mange timer som de hadde brukt fordi de synes synd på Hydro siden aluminiumsprisen var så lav. Det er litt viktig å tenke på kunden - og hvordan hans situasjon er. Vi er ikke hos kunden bare for å løse én spesifikk problemstilling. Mange hos oss har lykkes i å skaffe kunderelasjoner som har vart lenge. Som konsulent er det viktig både å være teknisk flink, levere innenfor tids- og kostnadsrammer, men også bygge god kjemi med kundene.

– Hvorfor er termisk energi så spennende?

– Ja, hvorfor er det det så spennende - det er for eksempel for å ta vare på varme som ellers ville ha gått til spille og det føles veldig samfunnsnyttig og fornuftig. I tillegg er det mange interessante faglige problemstillinger, det er ofte små temperaturforskjeller og det er mange utfordringer i å få gode tekniske løsninger som fungerer. Det aller meste av energien går via termisk energi enten det er i industrien, fjernvarmeselskaper eller i bygg.

– Varmesektoren er liten i Norge i forhold til de fleste andre land. Det er populært nå å lage individuelle superbygg som bruker lite energi. Og det er bra, men det er viktig å se hele systemet - og der kan vi bidra.

– Alle snakker om at nå må det grønne skiftet begynne å akselerere. Vi føler at vi alltid har vært en del av dette grønne skiftet. Vi har alltid vært der; vi har bidratt til at industrien har konvertert fra kull til olje, fra olje til gass og til fornybar energi. – Å spare energi har vært den røde tråden i hele vår 100-års historie. Det vil også være den røde tråden i årene som kommer, sier Jon Tveiten. ☺

